

YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA MA'NAVIY TAHDIDLAR VA
OMMAVIY MADANIYATGA QARSHI MAFKURAVIY IMMUNITETNI
SHAKLLANTIRISH

Odilov Komiljon Furqatjon o'g'li

Andijon davlat pedagogika instituti 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada Yangi O'zbekiston sharoitida ma'naviy tahdidlar va ommaviy madaniyatning yoshlar ongiga ta'siri, ularning salbiy oqibatlari hamda bunday tahdidlarga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, yosh avlodni milliy qadriyatlar, vatanparvarlik va ma'naviy barkamollik ruhida tarbiyalashning ahamiyati yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *ma'naviy tahdid, ommaviy madaniyat, mafkuraviy immunitet, yoshlar tarbiyasi, milliy qadriyatlar, globallashuv, ma'naviy xavfsizlik, Yangi O'zbekiston.*

Abstract: *This article analyzes the impact of spiritual threats and mass culture on the consciousness of young people in the context of New Uzbekistan, their negative consequences, as well as the theoretical and practical aspects of developing ideological immunity against such threats. The article also highlights the importance of educating the younger generation in the spirit of national values, patriotism, and spiritual maturity.*

Keywords: *spiritual threat, mass culture, ideological immunity, youth education, national values, globalization, spiritual security, New Uzbekistan.*

Аннотация: *В данной статье анализируется влияние духовных угроз и массовой культуры на сознание молодежи в условиях Нового Узбекистана, их негативные последствия, а также теоретические и практические аспекты формирования идеологического иммунитета к подобным угрозам. Кроме того, раскрывается значение воспитания подрастающего поколения в духе национальных ценностей, патриотизма и духовной зрелости.*

Ключевые слова: *духовная угроза, массовая культура, идеологический иммунитет, воспитание молодежи, национальные ценности, глобализация, духовная безопасность, Новый Узбекистан.*

Bugungi kunda jahon miqyosida kechayotgan globallashuv jarayonlari insoniyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Globallashuv natijasida davlatlar o'rtasidagi iqtisodiy, siyosiy, ilmiy va madaniy aloqalar kengayib, axborot almashinuvi misli ko'rilmagan darajada jadallashdi. Biroq mazkur jarayon ijobiy jihatlar bilan bir qatorda, ma'naviy-mafkuraviy sohada turli tahdid va xavflarning kuchayishiga ham sabab bo'lmoqda. Ayniqsa, internet tarmoqlari, ijtimoiy media platformalari va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali yoshlar ongiga begona g'oyalar, yot mafkuralar, zo'ravonlik, individualizm, ma'naviy bo'shliq va axloqiy qadriyatlarga zid bo'lgan qarashlarning kirib kelishi kuzatilmoqda. Bugungi axborotlashgan jamiyatda mafkuraviy

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

kurashlar ochiq maydonlardan ko‘ra ko‘proq virtual makonda kechmoqda. Shu bois yoshlarning ong va tafakkurini turli ma‘naviy tahdidlardan himoya qilish, ularda mustahkam hayotiy pozitsiya, tanqidiy fikrlash va axborotni tahlil qilish ko‘nikmalarini shakllantirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, “ommaviy madaniyat” niqobi ostida targ‘ib etilayotgan ayrim g‘oyalar milliy o‘zlikni anglash, tarixiy xotira, milliy qadriyatlar va an‘anaviy tarbiya tizimiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin.

Yangi O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli demokratik islohotlar markazida inson qadri, uning huquq va manfaatlarini ta‘minlash, barkamol avlodni tarbiyalash masalalari ustuvor yo‘nalish sifatida belgilangan. Davlatimiz rahbari tomonidan ilgari surilgan “Yangi O‘zbekiston – inson qadri ulug‘langan jamiyat” tamoyili yoshlarni milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiq, vatanparvar, ma‘naviy yetuk hamda mustaqil fikrlovchi shaxs sifatida voyaga yetkazishni taqozo etadi. Bu esa o‘z navbatida yoshlarning mafkuraviy immunitetini kuchaytirish, ularda yot g‘oyalarga nisbatan tanqidiy munosabatni shakllantirish va ma‘naviy barqarorlikni ta‘minlashni talab etadi. Mafkuraviy immunitet – bu shaxsning turli zararli g‘oyalar, axborot xurujlari va ma‘naviy tahdidlarga qarshi ongli ravishda kurasha olish qobiliyati bo‘lib, u milliy g‘oya, ma‘naviy qadriyatlar, tarixiy meros va mustahkam e‘tiqod asosida shakllanadi. Yoshlar ongida bunday immunitetni rivojlantirishda oila, ta‘lim muassasalari, mahalla, ommaviy axborot vositalari va jamoatchilik institutlarining hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtayi nazardan, Yangi O‘zbekiston sharoitida ma‘naviy tahdidlar va ommaviy madaniyatning yoshlar ongiga ta‘sirini ilmiy jihatdan tahlil qilish, ularning salbiy oqibatlarini aniqlash hamda ularga qarshi samarali mafkuraviy immunitetni shakllantirish mexanizmlarini ishlab chiqish bugungi kunning eng dolzarb ilmiy-amaliy masalalaridan biri hisoblanadi. Mazkur maqolada ma‘naviy tahdidlarning mazmun-mohiyati, ommaviy madaniyatning jamiyat va yoshlar tarbiyasiga ta‘siri hamda mafkuraviy immunitetni shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari yoritiladi.

Ma‘naviy tahdidlar – bu jamiyatning ma‘naviy-axloqiy asoslariga, milliy qadriyatlari va madaniy merosiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishga qaratilgan g‘oyaviy, mafkuraviy va axborot omillari majmuidir. Ular insonning dunyoqarashi, e‘tiqodi, axloqiy qarashlari hamda ijtimoiy xulq-atvoriga ta‘sir etish orqali jamiyatning ma‘naviy barqarorligiga putur yetkazishi mumkin. Zamonaviy globallasuv sharoitida ma‘naviy tahdidlar an‘anaviy ko‘rinishlardan tashqari, axborot texnologiyalari va raqamli kommunikatsiya vositalari orqali ham keng tarqalmoqda.

Bugungi kunda ma‘naviy tahdidlarning asosiy ko‘rinishlari sifatida diniy ekstremizm va radikalizm, axborot xurujlari, kiber-makon orqali tarqatilayotgan zararli g‘oyalar, milliy qadriyatlarni inkor etuvchi qarashlar, zo‘ravonlik va shafqatsizlikni targ‘ib qiluvchi materiallar, giyohvandlik va boshqa salbiy illatlarni ommalashtiruvchi axborotlar, shuningdek, ommaviy madaniyatning ayrim salbiy ko‘rinishlarini keltirish mumkin. Bunday tahdidlar yoshlarning ongiga asta-sekin singib borib, ularning ma‘naviy qiyofasi va hayotiy maqsadlariga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi. Ma‘naviy tahdidlarning eng xavfli jihati shundaki, ular

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

avvalo inson ongini egallashga, uning fikrlash tarzini o'zgartirishga va ma'naviy qadriyatlarga bo'lgan munosabatini zaiflashtirishga intiladi. Natijada shaxsda milliy o'zlikni anglash hissining pasayishi, tarixiy xotiraga befarqlik, ona tiliga, milliy urf-odat va an'analarga nisbatan loqaydlik kabi holatlar yuzaga kelishi mumkin. Bu esa jamiyatning ma'naviy taraqqiyotiga salbiy ta'sir ko'rsatib, milliy birlik va ijtimoiy barqarorlikka xavf tug'diradi.

Ayniqsa, yoshlar ma'naviy tahdidlarning asosiy nishoni hisoblanadi. Chunki ular axborot oqimining eng faol iste'molchisi bo'lib, yangi g'oya va qarashlarni tez qabul qiladi. Yetarli hayotiy tajriba va mafkuraviy tayyorgarlikning shakllanmaganligi ayrim hollarda yoshlarning turli yot g'oyalar ta'siriga tushib qolishiga sabab bo'lishi mumkin. Shu bois yoshlarni ma'naviy tahdidlardan himoya qilish, ularda mustaqil va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish, milliy qadriyatlarga sodiqlik ruhida tarbiyalash davlat va jamiyat oldidagi muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Yangi O'zbekiston sharoitida ma'naviy tahdidlarga qarshi kurash faqatgina taqiqlash yoki cheklash bilan emas, balki yoshlarning ma'naviy dunyosini boyitish, ularda vatanparvarlik, milliy g'urur va tarixiy merosga hurmat tuyg'ularini mustahkamlash orqali amalga oshirilmoqda. Ta'lim-tarbiya tizimini takomillashtirish, ma'naviy-ma'rifiy ishlarni kuchaytirish, yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish va ularning media savodxonligini oshirish ma'naviy tahdidlarga qarshi samarali vosita sifatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Ommaviy madaniyat va uning yoshlar tarbiyasiga ta'siri Ommaviy madaniyat bugungi globallashtirish davrining eng muhim ijtimoiy-madaniy hodisalaridan biri hisoblanadi. U ommaviy axborot vositalari, internet tarmoqlari, ijtimoiy media platformalari, kino industriyasi, musiqa, reklama va ko'ngilochar dasturlar orqali keng tarqalib, millionlab insonlarning dunyoqarashi, hayot tarzi va qadriyatlariga ta'sir ko'rsatmoqda. Ommaviy madaniyatning asosiy xususiyati uning keng auditoriyaga mo'ljallanganligi va qisqa vaqt ichida katta ta'sir kuchiga ega ekanligi bilan izohlanadi. Ommaviy madaniyatning ijobiy jihatlari ham mavjud bo'lib, u xalqlar o'rtasidagi madaniy aloqalarni rivojlantirish, zamonaviy bilim va texnologiyalarni ommalashtirish, dunyo xalqlari madaniyati bilan tanishish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi. Shuningdek, u yoshlarning dunyoqarashini boyitish, xorijiy tillarni o'rganishga qiziqishini oshirish va global jarayonlar haqida kengroq tasavvur hosil qilishga yordam beradi. Biroq ommaviy madaniyatning ayrim salbiy ko'rinishlari yoshlar tarbiyasi va ma'naviy kamolotiga jiddiy xavf tug'dirishi mumkin. Ayniqsa, tijorat manfaatlarini ko'zlab yaratilayotgan ayrim madaniy mahsulotlarda zo'ravonlik, axloqiy buzuqlik, individualizm, ma'naviyatsizlik va iste'molchilik g'oyalari targ'ib qilinmoqda. Bunday holatlar yoshlarning ongiga ta'sir ko'rsatib, ularda hayotning mazmuni faqat moddiy boylik va shaxsiy manfaatlar bilan belgilanadi degan noto'g'ri tasavvurlarni shakllantirishi mumkin. Natijada mehnatsevarlik, mas'uliyat, vatanparvarlik, kattalarga hurmat va milliy qadriyatlarga sodiqlik kabi fazilatlarining ahamiyati pasayib boradi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

Ommaviy madaniyatning salbiy ta'siri natijasida ayrim yoshlar orasida yengil hayot tarziga intilish, tez boyishga bo'lgan qiziqish, shaxsiy manfaatlarni jamiyat manfaatlaridan ustun qo'yish, haddan tashqari iste'molchilik kayfiyatining kuchayishi kabi holatlar kuzatilmoqda. Shu bilan birga, virtual makon va ijtimoiy tarmoqlarda shakllanayotgan sun'iy "ideal hayot" tasvirlari yoshlarning ruhiy holatiga salbiy ta'sir ko'rsatib, ularda norozilik, o'ziga ishonchsizlik va ma'naviy bo'shliq hissini yuzaga keltirishi mumkin. Milliy urf-odatlar, qadriyatlar va an'analar har bir xalqning ma'naviy tayanchi hisoblanadi. Ommaviy madaniyatning ayrim ko'rinishlari esa yoshlarning milliy madaniyatga bo'lgan qiziqishini susaytirib, ularda begona madaniy me'yorlarni mutlaq qadriyat sifatida qabul qilish tendensiyasini shakllantirishi mumkin. Natijada milliy o'zlikni anglash hissining zaiflashishi, ona tiliga e'tiborning kamayishi, milliy san'at va adabiyotga qiziqishning pasayishi kabi salbiy holatlar yuzaga keladi. Bu esa uzoq muddatda milliy madaniy merosning davomiyligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ayniqsa, internet va ijtimoiy tarmoqlarning keng rivojlanishi ommaviy madaniyatning yoshlar ongiga ta'sirini yanada kuchaytirmoqda. Bugungi kunda yoshlar vaqtining katta qismini virtual makonda o'tkazmoqda. Shu sababli ular duch kelayotgan axborot va madaniy mahsulotlarni tanqidiy tahlil qila olish ko'nikmasiga ega bo'lishlari muhim ahamiyat kasb etadi. Media savodxonlikning yetarli darajada shakllanmaganligi ayrim yoshlarning zararli axborotlar va salbiy madaniy ta'sirlarga berilib ketishiga sabab bo'lishi mumkin.

Yangi O'zbekiston sharoitida ommaviy madaniyatning salbiy oqibatlarini kamaytirish va uning ijobiy jihatlaridan samarali foydalanish muhim vazifa hisoblanadi. Buning uchun yoshlarni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, ularning media madaniyatini oshirish, ma'naviy-ma'rifiy ishlarni kuchaytirish hamda milliy madaniyat va san'at namunalarini keng targ'ib etish zarur. Zero, ma'naviy barkamol, mustaqil fikrlaydigan va mafkuraviy jihatdan immunitetga ega yosh avlodni tarbiyalash jamiyat taraqqiyoti va milliy xavfsizlikning muhim omillaridan biridir.

Mafkuraviy immunitet – bu shaxsning turli yot g'oyalar, zararli mafkuralar, ma'naviy tahdidlar va axborot xurujlariga nisbatan ongli ravishda qarshilik ko'rsatish, ularni tahlil qilish hamda to'g'ri xulosa chiqarish qobiliyatidir. U insonning bilim darajasi, ma'naviy-axloqiy qarashlari, mustaqil fikrlash salohiyati, hayotiy tajribasi va e'tiqodiga tayangan holda shakllanadi. Mafkuraviy immunitet jamiyat ma'naviy xavfsizligini ta'minlashning muhim omillaridan biri bo'lib, ayniqsa yosh avlodni turli mafkuraviy tahdidlardan himoya qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi globallashtirish va axborotlashuv davrida mafkuraviy kurashlar tobora murakkablashib bormoqda. Turli siyosiy, diniy va madaniy markazlar o'z manfaatlarini ilgari surish maqsadida axborot vositalari va internet platformalaridan keng foydalanmoqda. Bunday sharoitda yoshlarning ongida mustahkam mafkuraviy pozitsiyani shakllantirish, ularda milliy manfaatlarni anglash va Vatan taqdiriga daxldorlik hissini rivojlantirish dolzarb vazifaga aylanmoqda. Chunki mafkuraviy jihatdan yetuk bo'lgan shaxs har qanday g'oyani tanqidiy tahlil qila oladi, uning asl maqsadini anglaydi va zararli ta'sirlarga berilmaydi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlarning asosiy maqsadlaridan biri ham ma'naviy barkamol, mustaqil fikrlaydigan, vatanparvar va zamonaviy bilimlarga ega yoshlarni tarbiyalashdan iboratdir. Shu nuqtai nazardan mafkuraviy immunitetni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Mafkuraviy immunitetning shakllanishi, avvalo, yoshlarning milliy g'oya va milliy qadriyatlarga sodiqligi, tarixiy xotira va ajdodlar merosiga hurmati bilan chambarchas bog'liqdir. Yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirishda ularni milliy g'oya va vatanparvarlik ruhida tarbiyalash alohida ahamiyatga ega. Vatanga muhabbat, milliy g'urur, xalq manfaatlariga sadoqat kabi fazilatlar yoshlarni turli zararli g'oyalardan asraydigan muhim ma'naviy omillar hisoblanadi. Shuningdek, yosh avlodda mamlakat taraqqiyotiga daxldorlik hissini kuchaytirish, ularni jamiyat hayotidagi islohotlarda faol ishtirok etishga undash ham mafkuraviy barqarorlikni mustahkamlaydi. Mafkuraviy immunitetni shakllantirishda oilaning o'rni beqiyosdir. Oila shaxs kamolotining birlamchi va eng muhim ijtimoiy muhiti bo'lib, unda farzandning dunyoqarashi, axloqiy qarashlari va qadriyatlari shakllanadi. Ota-onalarning farzand tarbiyasiga mas'uliyat bilan yondashishi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni singdirishi, farzand bilan samimiy muloqot o'rnatishi yoshlarning turli ma'naviy tahdidlarga nisbatan barqarorligini oshiradi.

Ta'lim muassasalari ham mafkuraviy immunitetni rivojlantirishning muhim instituti hisoblanadi. Ta'lim jarayonida nafaqat ilmiy bilimlar, balki ma'naviy-axloqiy qadriyatlar ham singdirilishi lozim. Ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, davra suhbatlari, ilmiy konferensiyalar, kitobxonlik loyihalari va tarbiyaviy mashg'ulotlar yoshlarning mafkuraviy dunyoqarashini boyitishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, pedagoglarning shaxsiy namuna ko'rsatishi ham tarbiyaviy jarayon samaradorligini oshiradi. Kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish mafkuraviy immunitetni mustahkamlashning eng samarali vositalaridan biridir. Kitob inson tafakkurini boyitadi, mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi va ma'naviy dunyosini yuksaltiradi. Ayniqsa, milliy adabiyot, tarixiy asarlar va ma'rifiy manbalarni o'qish yoshlarning milliy o'zligini anglashiga hamda tarixiy xotirasini mustahkamlashga xizmat qiladi. Bugungi raqamli davrda internet va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish madaniyatini shakllantirish ham alohida ahamiyatga ega. Internet cheksiz axborot manbai bo'lish bilan birga, turli zararli g'oyalar va mafkuraviy xurujlarning tarqalish maydoni ham hisoblanadi. Shu sababli yoshlarda media savodxonlikni rivojlantirish, axborotlarni tanqidiy baholash, ularning ishonchliligini tekshirish va zararli axborotlardan himoyalanih ko'nikmalarini shakllantirish zarur.

Shuningdek, buyuk ajdodlarimizning ilmiy, ma'naviy va madaniy merosini chuqur o'rganish yoshlar mafkuraviy immunitetini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ajdodlarimiz qoldirgan boy meros yoshlarni ezgulik, ilm-ma'rifat, insonparvarlik va vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning muhim manbai hisoblanadi. Milliy qadriyatlarga tayangan holda tarbiyalangan yoshlar yot g'oyalarning asl mohiyatini anglay oladi va ularga nisbatan mustahkam mafkuraviy pozitsiyani egallaydi. Mafkuraviy immunitetning muhim tarkibiy qismlaridan biri tanqidiy fikrlash qobiliyatidir. Tanqidiy fikrlash insonning har

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

qanday axborot yoki g'oyani chuqur tahlil qilish, dalillar asosida baholash va mustaqil xulosa chiqarish ko'nikmasini anglatadi. Axborotlar oqimi keskin ortib borayotgan bugungi davrda yoshlarning axborotlarni saralash, tahlil qilish va ulardan to'g'ri foydalanish malakasiga ega bo'lishi ularni turli mafkuraviy tahdidlardan himoya qilishning muhim shartlaridan biridir.

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida ma'naviy xavfsizlikni ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Chunki jamiyatning barqaror rivojlanishi, milliy birlik va ijtimoiy totuvlikning mustahkamlanishi ko'p jihatdan fuqarolarning ma'naviy dunyosi, mafkuraviy qarashlari va milliy qadriyatlarga bo'lgan munosabatiga bog'liqdir. Bugungi globallashuv va axborotlashuv davrida ma'naviy xavfsizlikni ta'minlash nafaqat madaniy va ma'rifiy, balki ijtimoiy-siyosiy ahamiyatga ega bo'lgan muhim masala sifatida namoyon bo'lmoqda. Ma'naviy xavfsizlik deganda shaxs, jamiyat va davlatning ma'naviy qadriyatlari, milliy manfaatlari, tarixiy xotirasi va madaniy merosini turli mafkuraviy tahdidlar hamda zararli g'oyalar ta'siridan himoya qilish holati tushuniladi. Ma'naviy xavfsizlikning mustahkamligi jamiyatning ichki barqarorligi, fuqarolarning ijtimoiy faolligi va davlat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Shu sababli Yangi O'zbekistonda ma'naviy xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan tizimli islohotlar izchil amalga oshirilmoqda.

Mamlakatimizda yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ularning intellektual salohiyatini rivojlantirish va ma'naviy kamolotini yuksaltirishga qaratilgan davlat dasturlari hamda strategik loyihalar keng ko'lamda amalga oshirilmoqda. Yoshlar siyosatini takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish, madaniyat va san'atni rivojlantirish, kitobxonlikni targ'ib etish hamda yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etishga qaratilgan chora-tadbirlar ma'naviy xavfsizlikni ta'minlashning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. So'nggi yillarda ma'naviyat va ma'rifat sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar yoshlar ongida milliy g'urur, vatanparvarlik, fuqarolik mas'uliyati va tarixiy xotirani mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Milliy qadriyatlar, urf-odatlar va an'analarni asrab-avaylash, buyuk ajdodlarimizning boy ilmiy-ma'naviy merosini keng targ'ib qilish orqali yoshlarning ma'naviy dunyosini boyitish va ularni turli mafkuraviy tahdidlardan himoya qilish imkoniyatlari kengaymoqda. Ta'lim tizimidagi yangilanishlar ham ma'naviy xavfsizlikni ta'minlashning muhim omillaridan biridir. Maktabgacha ta'limdan boshlab oliy ta'limgacha bo'lgan barcha bosqichlarda ma'naviy-ma'rifiy tarbiya masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ta'lim muassasalarida milliy qadriyatlar, ma'naviyat asoslari, media savodxonlik, axborot madaniyati va vatanparvarlikka oid bilimlarni chuqurlashtirish orqali yoshlarning mafkuraviy barqarorligini kuchaytirish maqsad qilinmoqda.

Ayniqsa, raqamli texnologiyalar va internet tarmoqlarining jadal rivojlanishi sharoitida ma'naviy xavfsizlik masalasi yangi mazmun kasb etmoqda. Bugungi kunda turli axborot xurujlari, yolg'on ma'lumotlar, manipulyativ g'oyalar va zararli kontentlarning tarqalishi yoshlarning ongiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu bois media savodxonlikni oshirish, axborotlarni tanqidiy tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish va internetdan oqilona foydalanish madaniyatini shakllantirish davlat siyosatining muhim vazifalaridan biri sifatida

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

qaralmoqda. Yoshlarni yot g‘oyalardan himoya qilishda oila, mahalla, ta’lim muassasalari va jamoat tashkilotlarining o‘zaro hamkorligi alohida ahamiyatga ega. Oila farzand tarbiyasining asosiy maskani sifatida yoshlarning ma’naviy qiyofasini shakllantiradi. Mahalla esa milliy qadriyatlar va ijtimoiy birdamlik muhitini ta’minlovchi muhim ijtimoiy institut hisoblanadi. Ta’lim muassasalari ilmiy bilim va tarbiyani uyg‘unlashtirgan holda yoshlarning intellektual va ma’naviy rivojlanishiga xizmat qiladi. Jamoat tashkilotlari, ommaviy axborot vositalari va fuqarolik jamiyati institutlari esa ma’naviy-ma’rifiy ishlarni keng jamoatchilik orasida targ‘ib qilish orqali ushbu jarayonni qo‘llab-quvvatlaydi.

Shuningdek, ma’naviy xavfsizlikni ta’minlashda milliy g‘oya va ma’naviy qadriyatlarni zamonaviy usullar asosida targ‘ib qilish, yoshlarning tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlash, ularni ilm-fan, sport, madaniyat va innovatsion faoliyatga keng jalb etish muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki bo‘sh vaqtini mazmunli o‘tkazadigan, aniq hayotiy maqsadlarga ega bo‘lgan va jamiyat taraqqiyotiga daxldorlik hissi bilan yashaydigan yoshlar turli mafkuraviy tahdidlarga kamroq moyil bo‘ladilar.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Yangi O‘zbekiston sharoitida ma’naviy tahdidlar va ommaviy madaniyatning yoshlar ongiga ta’sirini chuqur o‘rganish hamda ularga qarshi samarali kurashish bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Globallashuv jarayonlarining jadallashuvi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi va virtual makonning kengayishi natijasida turli mafkuraviy tahdidlar, yot g‘oyalar va ma’naviy xurujlarning ko‘lami ortib bormoqda. Bunday sharoitda yoshlarning ma’naviy dunyoqarashini mustahkamlash, ularda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat tuyg‘usini shakllantirish hamda mafkuraviy barqarorlikni ta’minlash strategik ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot davomida ma’naviy tahdidlar jamiyatning ma’naviy hayoti, milliy qadriyatlari va yoshlar tarbiyasiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan omillar ekanligi aniqlandi. Ayniqsa, diniy ekstremizm, axborot xurujlari, milliy qadriyatlarga zid g‘oyalar va ommaviy madaniyatning ayrim salbiy ko‘rinishlari yoshlarning dunyoqarashi va hayotiy pozitsiyasiga salbiy ta’sir etishi mumkin. Shu sababli ushbu tahdidlarga qarshi kurashishda faqat ma’muriy choralar emas, balki ma’naviy-ma’rifiy yondashuvlar ham muhim o‘rin tutadi. Ommaviy madaniyatning ayrim salbiy jihatlari yoshlar orasida iste’molchilik kayfiyatining kuchayishi, yengil hayot tarziga intilish, milliy o‘zlikni anglash hissining zaiflashishi va ma’naviy qadriyatlarga nisbatan befarqlik kabi holatlarni keltirib chiqarishi mumkin. Shu bilan birga, uning ijobiy jihatlardan oqilona foydalanish, madaniy almashinuv va zamonaviy bilimlarni egallash imkoniyatlarini kengaytirish orqali yoshlarning intellektual salohiyatini rivojlantirish mumkinligi ham tadqiqot davomida asoslab berildi. Mafkuraviy immunitet esa yoshlarni turli zararli g‘oyalar va ma’naviy tahdidlardan himoya qiluvchi muhim omil sifatida namoyon bo‘ladi. Uning shakllanishida oila, mahalla, ta’lim muassasalari, jamoat tashkilotlari va ommaviy axborot vositalarining o‘zaro hamkorligi alohida ahamiyatga ega. Shuningdek, yoshlarni milliy g‘oya va vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, kitobxonlik

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

madaniyatini rivojlantirish, media savodxonlikni oshirish, ajdodlar merosini chuqur o'rganish hamda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish mafkuraviy immunitetni mustahkamlashning muhim shartlari hisoblanadi. Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan ma'naviy-ma'rifiy islohotlar, ta'lim tizimidagi yangilanishlar va yoshlar siyosati ma'naviy xavfsizlikni ta'minlashga xizmat qilmoqda. Mazkur islohotlarning samaradorligini yanada oshirish uchun barcha ijtimoiy institutlarning hamkorligini kuchaytirish, yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish, ularni ilm-fan, madaniyat, sport va innovatsion faoliyatga keng jalb etish zarur.

Demak, Yangi O'zbekiston taraqqiyotining muhim kafolati bo'lgan barkamol avlodni tarbiyalashda ma'naviy tahdidlarga qarshi kurashish, ommaviy madaniyatning salbiy ta'sirlarini kamaytirish va yoshlarda mustahkam mafkuraviy immunitetni shakllantirish ustuvor vazifa bo'lib qolaveradi. Zero, ma'naviy yetuk, vatanparvar, mustaqil fikrlaydigan va yuksak fuqarolik pozitsiyasiga ega yoshlar jamiyat taraqqiyoti, milliy taraqqiyot va Yangi O'zbekistonning buyuk kelajagini ta'minlovchi asosiy kuch hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
3. O'zbekiston Respublikasi Taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent, 2022.
4. Ma'naviyat asoslari. Oliy ta'lim muassasalari uchun darslik. – Toshkent, 2023.
5. Milliy g'oya va ma'naviyat asoslari bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami. – Toshkent, 2024.

